

03 Intervenció

La brutícia superficial es va **eliminar en sec** (imatge de la contraportada).

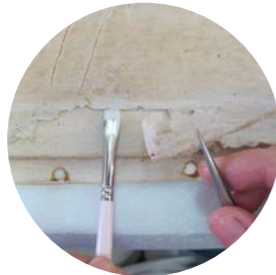
Es va **desclavar la tela** del bastidor per tractar el debilitament de les vores, afectades per l'oxidació dels gavarrots.

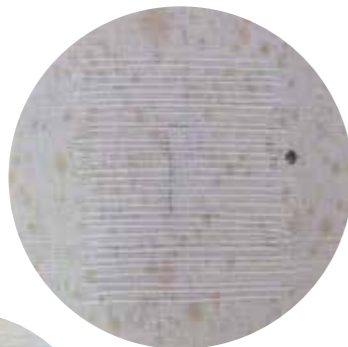
Les deformacions de la tela es van **aplanar** mitjançant l'aportació controlada d'humitat i pressió.

criteris

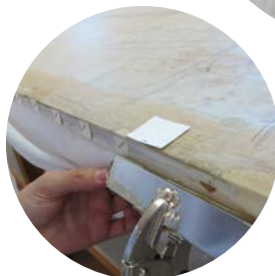
Seguint els criteris de mínima intervenció i de conservació, es van prioritzar els tractaments estructurals per sobre dels estètics, com ara l'eliminació de taques.

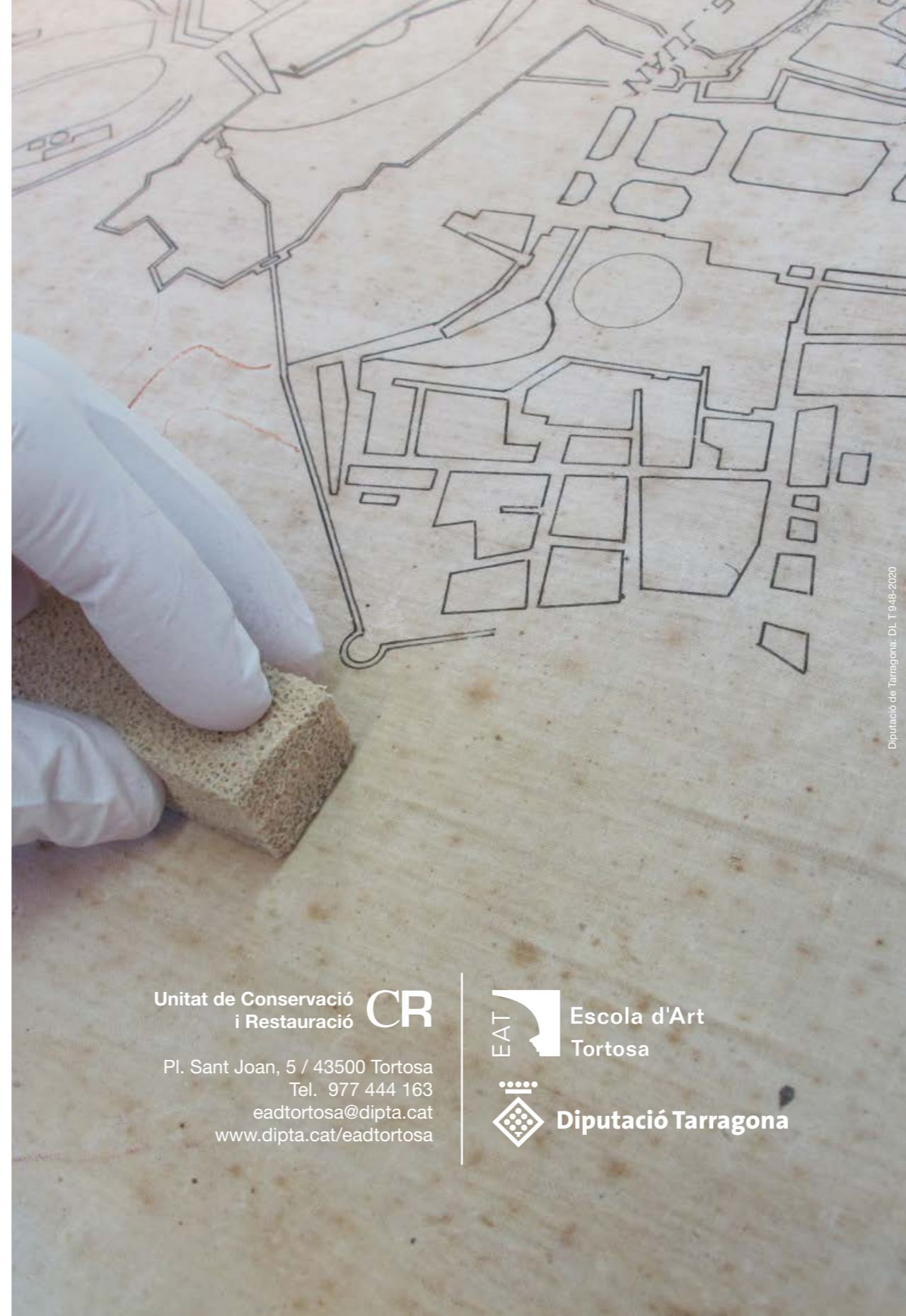
Es van tornar a **adherir les dues teles** en les zones desenganxades.

Els **estrips es van consolidar** amb el sistema d'adhesió fil a fil i, posteriorment, es van reforçar amb ponts de fil.

Es van **adherir unes bandes** al perímetre de la tela per poder-la tensar i clavar al bastidor intervingut. Després, la peça es va col·locar en un marc, fet a mida, amb una protecció al revers.

Diputació de Tarragona: DL T 948-2020

Unitat de Conservació i Restauració **CR**

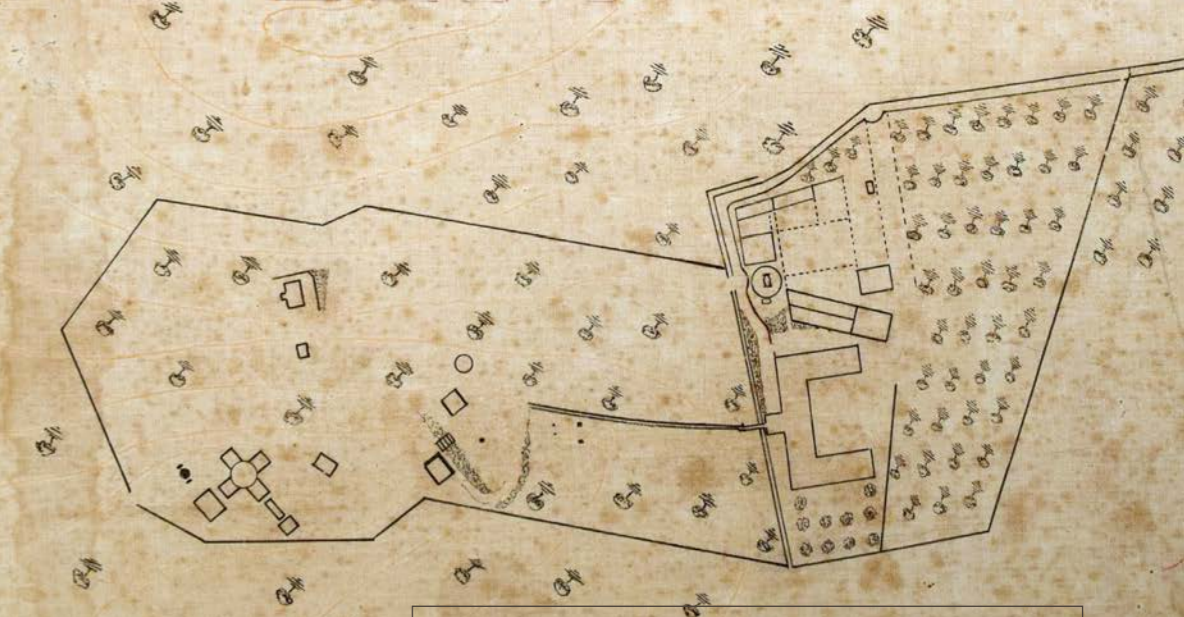
Pl. Sant Joan, 5 / 43500 Tortosa
Tel. 977 444 163
eadortosa@dipta.cat
www.dipta.cat/eadortosa

EAT Escola d'Art
Tortosa

 Diputació Tarragona

OBSERVATORIO

DEL EBRO

PLÀNOL DE L'OBSERVATORI
Observatori de l'Ebre, Roquetes

CR

Unitat de Conservació i Restauració

Publicació núm. **72**
2020

EAT Escola d'Art
Tortosa

 Diputació Tarragona

01 Plànol de l'Observatori

Amb motiu de la inauguració científica de l'Observatori de l'Ebre -que va tenir lloc el 30 d'agost de 1905, coincidint amb un eclipsi total de Sol-, es va crear aquest plànol mural que indicava la ruta que hi anava.

EL TRAMVIA

Els visitants de l'Observatori que arribaven en tren a Tortosa havien d'agafar el tramvia que els portava fins a Roquetes a l'estació del costat del pont de Ferreries. Aquest tramvia va començar a funcionar al 1884 i va romandre actiu fins al 1928, de manera que esdevingué el darrer vehicle que va funcionar mitjançant tracció animal a Catalunya.

02 Aspectes tècnics i estat de conservació

Es tracta d'un dibuix fet a mà amb tinta de diferents coloracions sobre un suport anomenat paper tela*. Aquest està adherit a una altra tela que li fa de reforç. Els dos suports estan muntats sobre un bastidor de fusta amb gavarrots.

* El paper tela és un teixit de cotó molt lleuger, aprestat amb midó i sotmès a un assecat a base de pressió i temperatura. Així, se n'obtenia un efecte setinat i certa transparència. Es va fabricar fins a mitjan s. XX, en què va ser substituït pel paper vegetal o sulfurat.

Plànol, després de la intervenció

El **peritatge cal·ligràfic** va constatar que la signatura del plànol pertany a **Ramón Borrell i Codorniu** (Tortosa, 1869-1948), que va exercir com a fotògraf en aquesta ciutat.

Alteracions

L'estat de conservació de la peça era deficient. Les principals causes d'alteració eren un emmagatzematge i una manipulació inadequats.

Deformació del suport

Separació de les dues teles i oxidació dels gavarrots

Estrip a les teles

Taques (auréoles) i fongs